

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt V. Cur huiusmodi historia sit aliquam nacta fidem aoud
multitudinem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

mitteret Decreta Concilij, quasi à Regiæ potestatis rationibus aliena. Et nummos in his officinis cufos, tamquam fincerum aurum Suauis venditat.

C A P V T V.

Cur huiusmodi historia sit aliquam nacta fidem apud multitudinem.

Nihilominus, odium quod profitetur Suauis, aperta eius improbitas, & cisternarum prauitas vnde suas aquas hausit, haud satis fuere, ne hic auctor apud multos fidem aliquam consequeretur: quod mirum sanè accideret iis, qui alteram hominum ingenij conditionem non perpendere, quæ non minùs admirabilis videtur, & ab eodem manat principio; atque ideò ad ipsum inuestigandum mentem adiuuat. Efficacissima ratio est laudis à pluribus obtinendæ, stylo maledico de pluribus scribere. Ex eo id oritur, quòd libenter quisque audit, speciem vniuersam præstantiæ carere, ne sibi indiuiduo illius inopia probro sit. Gratius etiam aures mulcet vituperatio in eos verbo iacta, quos opere magis attollimus; in eos, inquam, quibus vel circa nos iurisdictionem deferimus, vel obsequium vti dignioribus supra nos; rati, quod illis ex vna parte detrahimus, id nobis accedere, ad compensandum excessum obseruantix, quam ex altera eisdem exhibemus. Atque id causæ erat, vt notat Lucianus, quòd vulgus summoperè delectaretur, quando in fabulis Aristophanis & Eupolidis adductum per deridiculum in scenam Socratem spectabat, captabatque comica in eum iacta conuitia. Quà nimirum arte Lucianus ipse popularem sibi plausum excitauit, vertens in ludibrium in suis Dialogis tria cunctis maxime venerabilia, Sapientiam in Philosophis, Potentiam in Principibus, Sanctitatem in Diis. Itaque scriptor satyricus supra ceteros adulatur, quia pluribus adulatur: & quemadmodum facillè quisque verum putat, quod vt verum sit optat; sic

c tam

tam assentator, quàm satyricus, etiam in rebus supra fidem, fidem nanciscitur.

Huic populari gratiæ, quam secum affert suâ naturâ detrectatio, vires addidit, saltem apud hæreticos, auctoris conditio, cum in Operis exordio vulgatum sit, eum natum educatumque sub Romani Pontificis obedientia; eundemque consultò Latinus eius interpres pronuntiat *Hominem Ecclesiæ Romanæ Sacris addictum*: non dignoscente vulgo, inter testes maximè indignos fide, proditorem iure haberi. Nec minora sibi emolumenta Suavis industriâ quæsiuit. Primò quidem cum se pro virili ostentauerit de Principum negotiis peritissimum, in historiis versatum, in doctrinarum scientia firmum, præditum antiquitatis eruditione. Proniùs quippe credimus iis, quos pluris facimus, existimantes eò veraciorem hominem esse, quò habilior est ad vera cognoscenda.

Præter hæc, geminâ vsus est arte, adhibitâ ab ingeniosissimis inter mendaces, nempe à Poëtis. Sita est altera in ostentanda certa animi firmitate circa id quod affirmatur; dicti siquidem constantia nasci solet à facti stabilitate: ideirò alienæ fidei facillè fit dominus, quicumque dominus est frontis suæ. Altera est, res particulatim describere cum iis adiunctis, quibuscum euenire solent; quod quamdam veri speciem ipsis præterdit, quamvis reipsâ similes vero non sint: eam namque dissimilitudinem à vero tot veri similitudines obruunt, quæ in accidentibus ostentantur.

His adiumentis, quibus ab initio Suavis fidem sibi comparavit à mediocribus, qui sunt multo maxima pars hominum, aliud à tempore additum est; mora videlicet responsionis, quasi orta, ut aliqui autumant, ex insuperabili difficultate respondendi. Atque in hoc agnoscitur imbecilla multitudinis ratiocinatio. Nam si liber hic præcipuas validasque rationes proferret contra capita Romanæ Fidei, possent forsitan ob silentium argui mentes Catholicorum conuictæ: sed cum potissimum contineat meras minimeque probatas narrationes, quid-

quidnam leuioris fuisset negotij, quam narrationem alteram oppositam vel pro arbitrio contexere, si Romanæ causæ studiosi iis agerent fraudibus, quas ille pro certis assumit? Deinde talis arguendi ratio deberet fidem tribuere satyris omnibus, famolisque scripturis, quarum confutatio non legeretur.

5 Ac multò magis hæc deneganda fides est maledicis illis scriptoribus, quibus legitima obstat præsumptio. An verò præsumptio legitima non enixè faucebat eiusmodi confessui, vbi collectum fuerat quidquid sapientiâ, auctoritate, ac prudentiâ excellere per tot annos in præstantissima generis humani parte; qualis est ex cuiusque consensu Christiana Respublica Catholicorum; cui celebrando & absoluendo viros in suis ditionibus præstantissimos destinarunt Pontifex, Cæsar, potentissimi Reges, sapientissimus Venetorum Senatus, aliique innumeri Principes ac Dynastæ? Iam apud se quisque reputer, quam esset necessitas respondendi nudo dicto hominis palam inimici aperteque contemptoris cuiusvis Religionis; qui de Patribus amplissimi Conuentus ita scribit, vt partim improbitate, quâ semper ille eorum mentes studiaque conuestit, partim ludibriis, nunc apertis, nunc per ironiam de rebus ab ipsis gestis, partim despectu eorundem sententiarum ac fundamentorum, illum ponat ob oculos veluti synagogam coactam è sacrilegis deceptoribus, è sordidis assentatoribus, è garrulis, è ridiculis, ex ignaris? Huiusmodi profectò silentium, despectio verius, quam confessio fuerat existimandum.

6 Verumtamen quia Charitas illi etiam offensionis remedium afferre debet, quam Scholæ *scandalum pusillorum* nominant, quod non prouenit ab rei obiecta vi, sed à spectantis imbecillitate; post aliquod tempus Terentius Alciatus, eximius Theologus mei Ordinis, meusque olim magister, hoc multitudinis errore cognito, confutationem Suauis aggressus est, contextens eadem operâ veracem historiam rerum in Concilio gestarum. Quis verò homo paulò cordatior, hîc non stomachetur calumniam Marci Antonij de Dominis in memorata di-

cationis Epistola ad Angliæ Regem; nimirum, Pontifices nondum vulgasse Acta Concilij Tridentini, quò modos & artes, quibus vsi sunt eorum antecessores, occulerent? Perinde quasi artes à Suavi iactatæ, ab illo in Actis Concilij certò ponantur contentæ, in quibus meræ seu cærimonix, seu disputationes recensentur; de rebus verò politicis ne versus quidem legitur. Quis autem non intelligat, non aliam ob causam abstinuisse Ecclesiam ab Actorum promulgatione, nisi ob immensam eorum prolixitatem, ac vbertatem quâ proponuntur Decreta; vnde esset Actorum lectio superuacua? Etenim sicut solius huiusce Concilij Decreta æquant propemodum cuncta simul à reliquis Conciliis sancita, tum ex temporis diuturnitate quâ durauit, tum propter rerum multipliciter quæ ibi agitata fuerunt; sic etiam Acta in molem immensam excreuerant, æquè incommodam ad imprimendum, legendumque, ac superuacaneam ad sciendum. Ceterum quâ par est curâ in Archiuo Pontificio asseruantur quidem, non tamen in adytis inaccessis, vt affirmat Archiepiscopus Spalatenfis, quin eadem pluribus per varias occasiones & communicata & commodata fuere. Proculdubiò hæc obiectatio euadet potius apud viros rerum experientes ac doctos ipsius accusationis euersio, cum haud possit ea non esse calumnia, quæ ducit initium à conatu persuadendi per probationes manifestum calumniatorem detegentes. Utinam inter Acta Concilij illi tractatus, eaque arcana continerentur, quæ memorata libri dicatio pro certo ponit: satis enim ea essent ad materiam præsentis historiæ suppeditandam; neque accidisset Alciato ea difficultas, de qua dicturi sumus circa veri narrationem, & confutationem Suauis. At verò sicuti hic arrogauit sibi fas esse absque probatione crimen inferre, quod pœna *Talionis* puniatur à legibus; ille è contrario negare crimen noluit, nisi falsi probationem afferret, à quo lex omnis eum absoluebat. Hinc euenit, vt plurimos ille annos consumpserit in exquirendis certis monumentis eorum euentuum: ea quidem ingenti labore

bore collegit, sed non pari copiâ; ideoque nec idonea ad explendam ingenij morosissimam seueritatem, quæ effecit, ut ille interdum, ne laboraret in absolutæ perfectionis defectum, lapsus fuerit in summum inter defectus, qui est ipsum nihil. Adde algorem ætatis confectæ, naturam perplexam & hæsitantem, stylum quàm accuratum tam lentum, occupationes domesticæ gubernationis, quæ certè causæ satis fuere, ut vitâ cedens, solum vestigium aliquod reliquerit operis per ideam mente concepti. Illud tamen vestigium est eiusmodi, ut possit mihi formam exhibere ad opus extruendum: simulq; materia per summam molestiam ab eo parata facili mihi reddiderit formæ inductionem; cuius formæ auctori tamen opus integrè adscribitur, non ideo plurima meriti pars eidem debetur. Quin eò plus laudis est Alciato tribuendum, quò de uexâ iam ætate maiorem laborem suscepit, minori cum spe laudis sibi comparandæ; nemo quippe de Republica amplius mereri videtur, quàm qui ad posterorum non modò felicitatem, sed etiam gloriam desudauerit. Nec in minores planè obices ob monumentorum penuriam, sed magis ob vitæ breuitatem impedit labor alterius docti viri, qui idem onus sponte subierat.

7 Paucis igitur elapsis mensibus à morte Alciati, quæ incidit sub finem anni 1651. Moderatores mei huiusce rei curam mihi demandarunt; ego verò ut eam exequar, apud me statui, sincerè veritatem hîc exponere, atque simul grauiora mendacia refellere. Grauiora inquam: quia quemadmodum non quæcumque vera sint, tanti sunt ponderis, ut mereantur posterorum memoriæ commendari, ita neque falsa quælibet tanti sunt momenti, ut operæpretium sit eadem è posterorum fide depellere. Satis est illa non fateri, ne sibi fidem arrogant maiorem eâ, quam ipsis facit nuda affirmatio Auctoris ita suspecti, sicut ostensum est, atque ita fallacis, sicut in potioribus materiis ostendemus. Solùm interdum non omittam arguere nonnulla ex eius leuioribus mendaciis, quibus aduersario detraham auctoritatem docti ac veridici in grauioribus.